

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Conciones R.P. Ludovici Bourdaloue è Societate Jesu

Habitae per Adventum Coram Christianissimo Rege Ludovico XIV.

Bourdaloue, Louis

Augustae Vindel. & Dilingae, 1716

VD18 80038840

In Dominicâ III. Adventûs: De Severitate Evangelicâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68973](#)

X
IN
DOMINICA
TERTIA
ADVENTUS
CONCIO.

De severitate Evangelica.

Ego vox clamantis in deserto : ditigite viam
Domini. *Ioan. 1.*

REX CHRISTIANISSIME ,

JILLA Domini via , ex vulgaris,
qui & proprius est , patrum o-
mnium sensu , arcta est , haud
dubie , salutis via ; primusque
Joannes Baptista , ut Christi præcursor , mis-
sus eo consilio est , eandem ut monstra-
ret humanis pararet in cordibus , ex-
planata

planaret , dirigeretque potissimum non , dilatatam , ad sanctissimas illas leges , quas præscripsit , dum ad eam ineundam mortales omnes invitat ; *dirigite viam Domini : rectas facite semitas ejus.* Arcta via , eaque unica , qua patere nobis potest aditus ad Cœlum , *arcta via est , quæ ducit ad vitam.* A primigeniâ quippe noxâ , inquit Hieronymus , alia nulla est ad DEUM via , quam voluntaria sui ipsius vexatio . Verum , quæ fatalis est ac misera sortis conditio ; in quam sumus per peccatum conjecti , quot viam illam ignorant , nec satis discernunt ? quot , in ijs etiam , qui eam inquirunt , & comprehendisse putant , aberrant in eâ nihilominus ; & sempiternum tandem ad extitum præcipites ruunt ? & verò scripture docet , viam quandam esse , *qua videtur homini recta , cuius novissima ducunt ad mortem.*

Agite , Auditores Christiani , & à periculo illo errore dum vos removere studeo , dum veram Christianæ severitatis formam animis vestris subjicio , attendite . Neque aliud nobis sumendum exemplar , quam sanctissimus Christi præcursor . Ac quoniam lux , tenebrarum contentione , splendidior apparet , veram Joannis severitatem cùm ponamus cum falsâ illâ & simulatâ

Pha-

Matt. 7.

Proverb. 16.

Pharisæorum severitate , in quam Christus toties in Evangelio , tamque aperte est infectus . Quis vitæ rationem est sequutus austeriorem , quam divinus ille Præcursor ? quis fuit magis severis moribus ? atenim in illâ ipsâ severitate , quod est notari dignum , egregius semper fuit propriæ utilitatis contemptor ; fuit summâ animi demissione ; fuit summâ charitate præditus . Egregium fuisse dixi propriæ utilitatis contemptorem : per eum quippe unum stat quin Messias habeatur totâ Judæâ . Adiunt Levites & Sacetdotes legati à sinagogâ , qui honorem illum , ultiro deferant . Verum haud se præstringi sincens tam augustâ tamque excelsæ dignitatis fulgore , non se modò messiam expectatum , sed & prophetam esse præcisè negat . Elias es tu ? non sum . Propheta es tu ? non sum . Fuisse dixi summa animi demissione : oblatum quippe honorem non solum non admittit ille , verum etiam , qui in vilissimis Christo serviat ministerijs , indignum se se profitetur . Cujus non sum dignus ut solvam corrigiam calceamentum ejus . Addidi charitatem in eo summatim eni- tuisse . Si durus est , durus est sibi uni . De reliquo zeli sui viri & ardorem ita ex- promit , ut ad informandum ad pie- tatem , ad permovendos , Christoque luci-

*Ioan. 1.**Act. 17.*

lucrificiendos populares suos , quantus est , dirigatur. *Ego vox clamantis: dirigite viam Domini.* En quod severitatem appello verè Evangelicam. En quod Phariseis deerat , deestque hodie tot aliis , ad quos , ut Hieronimus exprobrat , impōstorum illorum vitia , fatali quadam sunt hæreditate transmissa. *Vñ vobis ad quos Pharisaeorum vitta transierunt.* Pictatem præferabant illi admodum rigidam. Unde illa autem ? ex quæstūs videlicet & turpis compendii studio. *Vñ vobis aiebat Christus eosdem objurgans , qui comeditis domos viduarum orationes longas orantes.* Ex arcana quædam superbiæ. *Vñ vobis qui amatis pri mos recubitus in cœnis , & primas Cathedras in Synagogis.* Ex immisericordi in alios asperitate. *Vñ vobis qui alligatis onera gravia & importabilia , & in frat rum humeros ea imponitis.*

Matth. 23.

Ibid.

Ex his eruamus , Auditores , tres regulas ad Christianam severitatem ex veſtitate æſtimandam , colligamusque , ponni eam oportere in propriæ utilitatis contemptu ; in sincera animi demissione ; in paciente ac tenerâ adversus proximum charitate. Quæ tria , totidem erunt ho diernæ concionis capita. Dicat aliquis , haud satis convenire in aulicos homines tale argumentum. Ego contrâ sic statuo,

R. P. Bourd. Adver.

D d

in

in eos ipsos convenire vel maximè. Una quippe eadémque aulicis pariter ac categoris mortalibus insistenda est arcta ad salutem via. Et, an alibi magis, quam in aulā, arctam illam viam ingressis, cœvendus est propriæ utilitatis amor, superbia, similitates, odia, livor, & alia generis ejusdem vitia, quæ humanum pectus infici solet, & in peccatis obfirmari. Si non persuadero, docuero certè. Si severitatem non amplectentur aulici, formam illius aliquam saltem intuebuntur. Atque ut paucissimis doctrina proficit quam trado, satis hoc mihi. DEO utique gloriosum fuerit, etiam in aulā invenire, vel potius veros adoratores efficere.

Ave Maria.

PARS. I.

Rom. 2.

Luo. 14.

ARescandâ propriæ utilitatis immoderata cupiditate, ordienda illa est humani *Cordis circumcisio*, quæ à Paulo Apostolo commendatur, &c, sine qua arctam illam salutis viam inire nemini licet. *Omnis ex vobis, inquit Christus, qui non renunciat omnibus quæ possidet, multoque iis magis quæ non possidet, nec possidere fas est, quam contra justitiam ac divinæ providentiæ leges, non potest mens esse discipulus.* En primum Christi doctrinæ moralis caput, quod, quamvis post-

postremus sit Evangelicæ perfectionis gradus , hominem tamen attollit supra id omne quod est inferius D E O ; perficitque in eo reipsa , ac verè quod profana Philosophia in perfectissimis , & studiosissimis suis sectatoribus tantum adumbravit . Ex quo istud efficitur , hominem Christianum , quamcumque tandem sanctitatis formam sibi proponat , severitatem illam , quæ Evangelicæ legis propria est , perinde adipisci , prout comoda sua propriasque negligit utilitates ; qua notâ ac veluti tessera discipulos Christus suos secessi ab aliis & dignosci voluit .

Nam ut illud omne Christianæ severitatis mysterium evolvam apud vos , attendite , quæso , Auditores , ad singula quæ sum dicturus : depellent illa eratores totidem quibus ne occupentur animi vestri , haud abs re fortasse mentiam . Si metienda est norma aliquâ Christiana severitas , non difficultate retum , quas homines aut suspiciunt , aut preferre patati sint ; non splendidâ quâdam vitæ rigidioris specie , non studio quodam reformationis morum , quod præferre amant in circulis ; non voluntario etiam utilitatum quarundam neglectu ; quoniam ea omnia , si restricte sumas , stare possunt , & stant re ipsa quotidie ,

D d 2

tidie, cum solutissimis moribus, ne dum in iis posita sit disciplina illa severior, quam amplecti nos Christus jubet. Quæ nam est igitur certa, minimè fällax Christianæ severitatis nota? iterum dico, utilitatum suarum generalis, absoluta, sinceraque contemptio. Quæ ter geminæ dotes tam rarae sunt, quam magno æstimandæ. Ex quibus cognoscere licet, utrum ii reipsa, D E O judice, simus, qui videri hominibus, injustè fortassis, gloriamur. Attentione vestrâ omni dignum istud est; quapropter videte, quæ si, ne quid vobis pereat ex tam utili concionis argumento.

Sic est, Auditores, neque ex difficultate rerum, neque ex ahimi excelsitate, quam in iis aut suscipiendis, aut perpetiendis ostendimus, vera severitas dignosci debet à falso. Cujus sententia aperta probatio est. Nam ut optimè Chrysostomus, nihil naturæ tam est acerbum atque asperum, quod tolerabile non fiat, imò facilè ac jucundum, ubi spes aliqua affulget utilitatis; eaque cum instigat ad agendum? vim non modò nobis non inferimus, dum omitimus utilitatem illam, dum prava cupiditati obductamur, & in angustum concludimus, ut vim nobis simus potius illaturi maximam, si utilitatem illam omit-

omittere, si notmetipsos concludere in angustum non libeat. Eadem videlicet nobis largimur, quēis fraudamus nosmet ipsi. Cupiditatem comprimimus, alterius ductum sequuturi. Laborandum quidem nonnihil, sed vitioso sui ipsius amoris non est is injucundus labor, imo facit idem ille amor ut grave jugi onus portemus, in eoque ipso se amat. Evangelicæ autem severitati materia esse nequit id in quo amat se impensè atque oblectat vitiosus ille sui ipsius amor. Et verò quis dicat avari hominis, qui ut congerat opes, enecat, se ipsum, austera vitam esse ex Evangelii præscripto? quis dicat, aulici hominis servitutem, qui rem ut faciat, nihil non laboris exorbitat atque molestiæ, numerandam esse in Christianæ abnegationis exercitiis, unde tam ampla justis enascitur meritorum seges? quin potius quo minus, eâ mente atque consilio, sibi indulget, eò creditur sui amantior, ab eoque sui odio, quod Christus imperat, magis est remotus. Quam obrem? quia propriæ utilitatis studium, cui miserè simulatur, aliud uihil est, quam inordinatus sui ipsius amor, qui dies ipsum noctesque excruciat. Vera igitur ipsius abnegatio fuerit (de mundano homine loquor) ita non pati, renunciare huic utilitati, cuius

Dd 3

causā

causâ cæteris omnibus nuntium remittit. Hoc enim opus , hic labor est , quem ut subeat nunquam impetraverit à scipso. Quoniam ex Ambrosii sententiâ si se is in angustum concludit , non in arcta illa ac salutari viâ quam monstravit Christus Servator , sed per cæcitatem maximè deplorandam , in spatio illa via quæ dicit ad perditionem. Amplius dico , atque hoc loco attentos vos velim. Mores recti extrinsecus & ad austriorem exacti disciplinam , si soli spectentur , certum non sunt Christianæ severitatis , quam inquirimus , argumentum. In promptu causa est ; quia sub extrema illa vitæ rigidioris specie , latere potest arcanus utilitatis cuiusdam amor , in quo se oblectent homines subdoli. Cujusnam utilitatis amor , dicat aliquis ? ille ipse , Christiani Auditores , qui eò difficilius vincitur , & in majora immittit pericula , quò subtilior est & magis occulte latet. Nimirum utilitatis amor , in qua pietas ; dum se immiscet , quod habet Religio maximè speciosum ac splendidum , pretendit. Etenim , si pietas , ut ait Apostolus , ad omnia utilis est , quamvis alio prorsus sensu istud dixerit , multò magis pietas , quæ castigata videri amat atque austera. Talis est autem pietas quorundam hominum , quos Augustinus

nus alicubi tam affabre depinxit ; qui severitatem quæstui habent, & quorum sapientia omnis videatur sita in eo, ut severi habeantur. Ego verò, cùm primùm quæstuosam habent severitatem, nullam esse in iis, nec esse posse, contendō. Quoniam nullæ res magis disjunctæ ac contrariæ in Evangelicâ morum doctrinâ, quam hæc duo, severitas & utilitatis studium.

Id ipsum cognoscere licet ex Phariseis, quorum plausibile exemplum, eò ad movendum accommodatius est, quod supremus omnium Magister Christus, cùm saepius illud oculis nostris subjecit, nostræ quodammodo consecravit institutioni. Quid etat illis sanctius in speciem, & ab omni vita jucunditate ac commoditate remotius; fuit id sectæ ipsorum proprium. Nec admiratione caret, quod notat Hieronymus, Christum Servatorem, qui nihil nisi sapientia, mansuetudo ac benignitas erat, multo majore indignatione, zeloque amariore in Pharisaicam illam severitatem, quam in publicanorum ac meretricum maximè detestanda flagitia invectum esse.

Quid deerat Pharisæis ut severi es-
seint? imò quid non deerat, responderet
Bernardus? mendax inerat severitatis

D d 4 umbra,

umbra , non res ipsa , ne dum illius ingenium ac proprietates . Quoniam externa seyeritatis munera eò tantum obibant , ut illius fructus perciperent atque compendia : hoc est , quoniam homines erant mercenarii , minimis in legibus præpostere Religiosi , ut certa ac stabilis permaneret vilis , quo ducebantur , lucri & quæstus possessio ; ut eò pervenirent quò spectabant : ut cupiditatem explerent suam : ut influerent in universorum animos : ut imperium haberent non in personas duntaxat , sed & in bona ipsa , quod exprobrat ipsis Christus ; in bona , inquam , quarundam præsertim viduarum , quæ falsâ sanctatis opinione occupatae , domesticas opes exauriebant , ut immanem ipsis avaritiam explerent . *Væ vobis quia comeditis domos viduarum.* in iis quippe omnibus quæ sunt ab Evangelistis notata , insistere solebat Christus , ut illos , si superis placet , Judææ sapientes merito pudore afficeret ; nunquam impostoribus illis parcens , imò necessarium judicans , quasi detracçâ personâ , ipsis errores ac vitia proferre in lucem , ratus nihil magis doctrinæ suæ contrarium , quam acer ille propriæ utilitatis amor , assimulatæ severitatis velo obductus .

Igi

Ligitur ut cœlestem hanc morum doctrinam nobis accommodemus, Auditores, si eandem (quod DEUS avertat) viam insistamus, & in ipso sinu Ecclesiæ, cuius fidem ac cultum profitemur, Pharisæis similes nos esse, mores nostri factaque ipsa convincant; (rem non ponimus impossibilem; Paulus enim qui impendentes Ecclesiæ procellas ac mala animo providebat, Timotheum admonet, venturum aliquando tempus, quo tempore homines exorientur adeò mente & corde corrupti ut existimet quæstum esse pietatem. Istuc utique Paulus prædixit, Auditores Christiani, atque utinam sæculum hoc nostrum non sit unum ex illis, quæ designant Apostoli verba!) si eveniat, inquam, ut dum sanctâ Evangelii severitate abutimur, scandalum, quod tanto ante deploravit Apostolus, moribus, nostris repræsentemus; si jis rebus fortasse destituti, quibus homines nituntur ad gloriam, præsidia ad eam petamus è sanctiore in speciem vitæ instituto; si viâ illâ sorâ & fortuna stabilis, si amicitiæ, si patrocinia quærantur; si illo vivendi ritu occultentur spes atque consilia, quæ suis se temporibus tandem aperiant: adeò ut fucatus ille omnis servit pietatis nitor, ad arcanam tantum specier rei cuiuspiam molitionem, ad transfigendum suscepitum negotium; ad hunc

1. Timot. 6.

D d s &

& illam suas in partes pelliciendam ; uno verbo ad societatem hanc , ad sœdum hoc , quod Apostolus exhortuit , commercium fovendum ; existimantium quæstum esse pietatem ; quis inibi ullum inesse dixerit Christianæ hujus severitatis vestigium , cuius est perfectos nos efficere , perfectos efficere sicut *Pater ipse Cœlestis est perfectus.* Qui ita judicat , Auditores Christiani , longè perfectò secus judicat quam oporet , sicutumque ipsi sibi facere velle videtur . Eum in locum si res nostræ redierunt , non habet nos in discipulis suis Christus Servator . Illa emolumentorum suorum studiosa severitas , perniciosissima est , & Christiano cuique maximè timenda morum solutio ; nec alium ex eâ fructum sperare nos oportet , nisi , ut postquam , illis adjumento , odiosam coram hominibus , aut ludicram , ad breve tempus , gesserimus personam , pudoris apud Deum & ignominiae seges & materia nobis fiat .

At non deest ardor ac studium tuenda disciplinæ ; quin & elucet illud nonnunquam , dum mundanæ licentiaæ palam ac generose obsistitur . En aliis error , inquit Augustinus , in quem incurrit ; vehementer enim ille disciplinæ ardor tam laudabilis , tamque necessarius aliunde , facilis est in circulis , in libris , in sugge-

stu,

stu. His finibus circumscriptus , non in-
commodo est , sed honori ; eoque res re-
dit , ut vel impietas ipsa huic assuecat
sermoni , quoniam ita loquendi mos inva-
luit , eique impunè nihil non agere licet ,
cujus vana mendaxque oratio priscam re-
dolet severitatem.

Quot arte illa hypocritæ , humano ge-
neri dum vafre imponunt , collectam san-
ctimoniac famam diu tenuere ? quot flagis-
tis cooperitos de Ecclesiastica reformatio-
ne ac morum censurâ loquentes audias non
indisertè ? adeò vulgare est imposturæ ge-
nus , neminem ut illa jam fallat . Sed ne
politicam illam mundanorum , hoc est ,
impiorum hominum artem penitus intro-
spiciamus , vultis nosse , Auditores , an
ardor iste tam acer ac vehemens in spe-
ciem , sincerus germanusque sit in nobis
Evangelicæ severitatis fructus ? illum æ-
stimemus ex nobismetipsis , ex nostra vi-
vendi ratione . Dum ita loquimur , hoc
est dum in familiari congressu severiora
Christianæ legis placita laudamus pleno
ore , sumusne ad res nostras minus atten-
ti ? sumusne persequendi juris nostri mi-
nus ayidi ? sumus in distribendo cuique
quod suum est , judices magis æqui ? su-
mus paratores ad remittendum aliis quod
Christianæ charitas tam sæpe , quod pax ,
quod officii , quod honestatis ipsius leges à

no.

nobis exigunt? sumus à profanis illis consiliis, quæ, quod est in divino cultu sanctius, infestare solent, magis alieni? en quippe, Auditores, eâ in re, si fas est ita loqui, lydius lapis. Sed enim ex illo probari non sustinet fucatus ille mendax que severitatis zelus. Verbis exaggeramus Christianæ Religionis sanctitatem, neque istud est propriè quod damnandum censeo; verùm quo tempore tam rigidas sententias pronunciamus, si res agitanda quæpiam, si transfigenda controversia, si collocanda pecunia, si restituendum alienum, si Ecclesiasticum aliquod beneficium servandum aut negotiandum, & quando beneficii mentio facta est, si frangendi conscientiæ stimuli, quibus meritò pungimur ob plura simul possessa, præter fas, Ecclesiastica beneficia, ob longam ab ijs absentiam, ob ipsorum permutationem, ob impensos, aut potius, ob profanatos eorumdem redditus, tunc enimvero ea facimus, quæ vulgus hominum assolet, & nonnunquam pejora. Quamobrem? quoniam tunc aguntur utilitates nostræ. Theologi illi faciles & commodi, quos æquo ferre animo vix poteramus, non tam odiosi jam apparent; ipsorum opiniones, dum eas propriūs excutimus, sanxidentur, & quamquam damnatas centies a nobis, in aliena causa, rationi val-

de

de consonas judicamus in nostrâ. Ita vi-
delicet hominum in perniciem ingeniosus
est parvus ille sui ipsius amor: ita illorum
animos occupat, ita corrumptit.

Scio, Christiani Auditores, non deesse
nobis industria, ad probandam aliis in eo
ipso Religionem nostram; & postquam
Christianæ severitatis partes sumus am-
plexi, si quis casus gravior inciderit, ut
repugnare commodis nostris severitas illa
videatur, in quo, quid acturi tandem si-
mus, homines exspectant, parati summo
jure agere nobiscum, scio, inquam, in
eo casutam lubrico, artem ad famam in-
columem tenendam nobis non deesse.
Quapropter eam in opinionem, quæ no-
stræ favet cupiditati, non concedi conti-
nuo; quin potius tristem à nobis ipsis, in
nosmetipso, sententiam ferri; amicas
familiarium ac propinquorum objurgatio-
nes ferendas haud semel, priusquam ad-
duci nos patiamur ad rigorem illum miti-
gandum; nec ullum esse Doctorem cuius
responsa ac decreta non exquiramus. Ate-
nim cùm video commœdiā illam omnem
eò tandem evadere, ut magno id paratu
fiat atque pompâ, quod fit haud cunctan-
ter ab solutioris doctrinæ hominibus, nec
fiat fortasse ab eo, qui vulgarem munda-
næ vitæ teneat cursum, tametsi ardenti
illo careat severioris disciplinæ zelo, non
pos-

possum profectò , Auditores , non possum
quin humanæ fortis calamitatem , men-
tisque nostræ imbecillitatem valde deplo-
rem. Nimis postulabat eo in casu
Christianæ severitas , ut omisà cau-
& anxietate illâ tantâ , inconsultis tot au-
toribus , non auditis tot consiliariis , fige-
res anchoram in præcipuo opinionis tuæ
capite ; hæreres firmiter in eo ; quodtu-
tius meliusque bona fide judicaveras ; fa-
ceres sincerè illud ipsum quod exigeres ab
aliis ; uno verbo , utilitatem ac quaestum
illum omitteres , qui reipsa cùm Christia-
næ fidei legibus non recte consistit. Ve-
rū ubi nunc extant ejusmodi severitatis
exempla ? hinc æstimanda tamen illa est,
hinc metienda. Sicubi enim Christianum
hominem audio nihil præter arctam cre-
pantem Evangelii viam , suisque nihilo se-
cuius servientem utilitatibus , doctrinam
suam editis miraculis confirmet , valere
eum jubeo. Fundat oracula , non mo-
veor , utilitates negligat suas , victorem
victus sequor.

Denique dixi , ne ipsum quidem priva-
tum quatuordam utilitatum contemp-
tum satis esse. Quamobrem ? id ab Au-
gustino est annotatum ; quoniam facile u-
tilitas omittitur alterius utilitatis causâ.
Quemadmodum Philosopho illi facile
fuit,

suit, Platonis fastum calcare majore alio ac minus ferendo fastu.

Igitur si viam illam monstratam à Christo, & quæ Electorum est, ingredi volamus; noster ille utilitatum contemptus generalis, plenus, sincerúsque sit opotet. Generalis, ut ad DEI simulatum cùm accedis, DEum unum cogites, DEum unum spectes. An non is est dignus ad quem ita accedas? plenus, non conditione ullâ, non cancellis ullis circumscriptus. Hoc enim potissimum loco valere debet illud, aut omnia aut nihil; minimaque privatæ utilitatis curâ, spectatissimæ pietatis fulgor hebetatur, meritum adimitur. Sincerus atque adeo artis illius immunis, qua utilitatem effugimus, eam ut certius consequamur, qua omittimus, ut commodius retineamus; qua probri vitandi causâ, propriæ utilitatis odium fictum & simulatum ostendimus, cùm illam sequimur perquam studiosè; lingua enim nulla est, inquit Augustinus, quam non calleat propriæ utilitatis amor, persona nulla quam non gerat, etiam rerum suarum contemporis. Sed quis fallere possit DEUM? imò quæ prudentia tanta, ut hominibus ipsis sum faciat?

En primus, Auditores Christiani, Evangelicæ severitatis veluti character;

hac

hac via ascendit ad perfectionis culmen. Quandiu eā ivēre Christiani, hoc est, quandiu privatæ utilitatis amor; eā est exclusus, Christianæ fidei sanctitas pura & illibata permanuit. Ubi sumus eā primū egressi, deflorescere sensim Religionis animus, nos à Doctore Chisto degenerare. Eam ob rem felicia illa veteris Ecclesiæ tempora satis requirere non possumus nec satis optare, ut ea tandem renascantur. Nulla tunc Christianis propria erat ac privata possessio. Sedenim ubi *meum ac tuum* distingui cœptum est; ubi insonuit verbum, quemadmodum Chrysostomus loquitur, frigidum illud quidem, sed quod frigore illo suo tantum incendium excitare solet in mortalium animis, possum ire Christianæ sanctitas retro sublapsa; corrumpi humani mores, penitusque deprivari. Nimirum dum nostrum quæsiimus, didicimus alienum nancisci; alienum nacti, fecimus nostrum. Hinc tot dissidia, iniquæ lites, doli mali, concussions, vexationes, bonorum usurpationes passim enarrare. Hinc in *sanc*tuarium** ipsum tot illapsi abusus; deò ut Christianis exprobrari merito jam possit, quod gentilibus olim Tertullianus, deorum majestatem privatis cuiusque comodis apud ipsos servire. *Apud vos magisteras quaestuaria efficitur.* Hinc simoniz-

z. Petr. s.

palliatæ ac simulatæ ; permutationes simonia ipsa sordidiores ; largitiones gratuitæ , seu potius præmia & fructus officiorum , tributa ac pensiones , è beneficijs Ecclesiasticis nuriquam possessis , perceptæ . Hinc patrimonij Christi in pretiosam suppellestilem , in equitem pe- destrémque comitatum effusi ac dissipati , fructus . *Hinc dominandi in clero insatia-*
bilis cupiditas , dum se in Ecclesiæ ministe-
ria quisque immitit atque intrudit , ut
habeat in quos superbum exerceat im-
perium . Quibus malis effectum est , ut in
contemptum , in odium , in atroces hære-
ticorum calumniás eadē incurreat Ec-
clesia .

I. Pet. 3.

Zelum nostrum hodiernâ die exuscire-
 mus ; Auditores ; animo simus magis ,
 defacato ; minusque terrestri . Mitta-
 mus proloqui tot præclara vivendi præce-
 pta , ad rem ipsam veniamus . Primum
 omnium vincula solvamus , quibus pectus
 nostrum tenetur . Hoc si fecerimus , DEI
 gloriam promovebimus haud dubie ; sa-
 cem alijs præferemus ad virtutem ; Ecclæ-
 siæ hostibus impium os occludemus ; au-
 deo dicere , nihil nos inde damni factu-
 os ; pietate quippe contentum esse , au-
 tore Apostolo , maximæ sunt certissimæ
 que divitiae . *Quæstus magnus pietas cum*
sufficientia . Eâ si contenti non sumus : si

i. Tim. 6.

R. P. Bourd. Adv. Ee præ-

præter illam optamus quidpiam, & per
sacrilegij cujusdam genus, spiritualibus ac
cœlestibus profana permiscentur atque ter-
restria, permissionem illam DEUS execra-
tur, homines ipsi despiciuntur habent.
DEUM unum attendamus, DEUM unum
spectemus, satis erit nobis DEUS. *Cum
sufficientia.* Cur non sit satis? satis est cœ-
lestium omnium concilio; satis est ipse si-
bi. An est nobis magis amplum pectus,
quām tot beatissimæ supernæ civitatis incolis,
quām ipsius rerum omnium molitor
DEO? *quid mihi est in cœlo,* Domine DE-
US, *& à te quid volui super terram?* ac si
meus es, quid est quod amplius exoptem?
ita loquebatur Propheta, cui DEUS erat
rerum omnium loco. Aspirabat ille qui-
dem ad mercedem; eam efflagitabat, eam
requirebat. Sedenim quid erat merces illa
nisi DEUS ipse? severitas Christiana, non
propriæ solū utilitatis contemptrix, sed
& humiliis sit oportet, quod ut ostendam,
proximè sequitur.

PARS II.

Quemadmodum pulcherrimis fructibus
vermes innascuntur, inquit Augu-
stinus, ita excellentissimis virtutibus ad-
hærescit superbia. Quod enim est vermis
frugibus, quas sensim arrodit, hoc su-
perbia virtutibus, præsertim Christianis,
quas

quas inficit. Nihil est utique , judice DEO , Evangelicā illā severitate , qua de loquor , perfectius , si modò ritè intelligatur , & exerceatur sanctè . Fructus nullus , quem quidem Christiana Religio ediderit ex se se , saporis magis exquisiti , magisque divini . Fatendum tamen , nullum vitiosi sui ipsius amoris corruptelæ , honorificæque de seipso opinionis valde lubricæ temptationi magis obnoxium esse ; unde fit , ut cùm caveris tibi à cæteris omnibus à temetipso admodum difficile caueas . Ita se res habet , & agnoscere nos æquum est , non sine pudore , raro reperiuntur in hac , quam videmus , sæculi licentia , solutoris osores disciplinæ , qui ut Christus præcipit , severius in se animadvertant . Verum enimvero , quod pudorem nobis injiciat necesse est multò majorem , nihil rarius fortasse reperias hac etate nostrâ , vel in ijs ipsis qui sibi minus indulgent , quos vana subinde gloria non titillet , sintque animo verè *humiles & corde* . Humilem tamè esse , ait Bernardus , ac sibi severum ipsi , duo sunt apud Christum jugata inter se atque connexa . Et , si privatæ nostræ experientiæ fidem adhibuerimus , in sincerae humiltatis exercitio , veram deprehendeimus , ac necessariam severitatem positam esse

Eccl.

Igi-

Matth. 24.

Matth. 7.

Igitur, quid si, per deplorandam cætitatem, alterum ab altero divellamus? quid si, portum illum dum spectamus, ad quem sumus his verbis invitati, intrare per angustam portam, in periculum illum blandientis gloriolæ, superbæque præsumptionis scopulum illidamus? meum est, Auditores Christiani, vobis illum procul ostendere, vestrum exhorrescere, vestrum declinare; vobisque ac mihi male sit, si dolosam illam Dæmonis artem agnoscere, si agnitam vitare, pro virili parte, non studemus.

Dixi autem, atque ut ad Pharisæos sponte nos revocat concionis argumentum, idem est iterandum necessarium, si Christus eo consilio factus homo est, ut hominum mores emendaret in melius, austeriorisque vitæ vexillum (sit mihi fas ita loqui) erigeret, quid mirum, si nihil prius habuit, quam ut apertum bellum indiceret pia illi, si superis placet, ac Religiosæ nationi, qua non erat, vulgi opinione, magis severis, magisque austoris vitæ rationibus. Ut congruerent facta cum cœlesti, qua fungebatur, legatione, Evangelicisque placitis, quæ tradebat, debuit ita illos tractare. Agnovit videlicet latentes sub speciosæ severitatis larvâ superbos spiritus; habuitque ex eo pro injustis paternæ gloriæ raptoribus.

Hinc

Hinc acre illud assiduumque bellum. Habitum eorum omnis ac species pietatem spirabat; in externâ ac rigidâ legis observatione videri amabant anxiè Religiosi. De reliquo, præclarâ, quam de se, suisque virtutibus immitterant, opinione, adeò inflati, ut quidquid ijs boni inesset, sibi tribuerent arroganter. Qui se circumspiciebant magnifice, gaudebantque spectantium oculos in se convertere, velut in justos, in perfectos, & irreprehensos viros; qui in se confidebant tanquam *Luc. 18.*

Justi. Hinc, quasi pro jure suo, cæteros mortales aspernari, vitæ sanctimoniam ac perfectionem omnem apud se solos sitam credere, eam unam approbare & laudare.

Ibid.

Aspernabantur cæteros. Inde est, quod, circa ingenuum pudorem, non superbo solùm discrimine, sed & insanâ, quam sibi arrogabant, prærogativâ, glorabantur; ut grates DEO etiam agere non dubitarent, quod ab aliorum omnium moribus sui ipsorum mores quam longissime distarent. *Gratias tibi ago, quia non Luc. 18.*

sum sicut cæteri hominum. Quin & in ipsis humilitatis exercitijs, in ipsis poenitentiæ laboribus falsam illi gloriam aucupabantur, dum longâ se conficiebant inediâ, ut jejunijs operam dare viderentur; dum nativum colorem exterminabant, ut si-

E c 3

dem

Matt. 6.

dem sibi ac reverentiam populorum exanguis oris pallore , conciliarent . Exterminant facies suas ut appareant jejunantes . Eo vita ac doctrinæ rigidioris obtenu , magistri nomen & magisterium ipsum dum libi ubique vindicabant , ambitionem explebant suam ; & vocari ab hominibus Rabbi ; nulloque alio , quam vitæ in speciem emendationis , titulo , subnixi , quasi pro suo jure , primas passim occupabant sedes . Amant autem primos recubitus in canis , & primas Cathedras in Synagogis . His quippe coloribus eos Christus ipse descripsit , nihil ut in Evangelio expressius sit imagine illâ , quam , ad suumet notiam habendam , intueri quemque voluit , attentiisque spectare . Hæc autem omnia , inquit Augustinus , consistere profus nequeunt cum Evangelicâ severitate , qualem Christus informabat , & volebat inter homines constitutam . Atque ob id ipsum contra fastosam doctorum illorum severitatem tantâ egit zeli vehementia . At , si fastum illum ferre non potuit in Pharisæis , qui feret in nobis ? istuc ipsum pulchrè est à Gregorio Papâ notatum . Si severitatem illam , superbiae tabo vitiatam , atque corruptam , palam & aperte coarguit in hominibus non suis , & divinâ ejus doctrinâ nunquam imbutis , quid vi-

Ibid.

Matt. 23.

deatur in Christianis , qui , ut Zeno Veronensis loquitur , ipsius humilitatis discipuli sunt , ejusdemque imitatores & amulos esse oporteret ? atque hoc aliud est mali genus , Auditores , quod summo studio vitare jubemur his verbis . Atten-
dite ne justiam vestram faciatis coram homi-
nibus , ut videamini ab eis . Neque enim existimandum , speciosam illam ac splen-
didam severitatem , damnatam toties à Christo , inane quoddam esse simulachrum , quod Evangelica lex planè discusserit . Existit illa etiam num in terris , atque utinam , quæ Pharisæorum olim propria labes fuit , non sit ad nos infelici-
ter transmissa . Ea est enim reapse sors hominis calamitosa . Ut is mera vanitas est , immo nihilum ex se , ita origine illam vel ipsæ redolent ejus virtutes . At-
que ut superbia pars quædam est , ut ita lo-
quar , subtilior , tam altè insitæ amoris , quo se quisque prosequitur , tristī quodam fato , non in ea solùm se immitit in quibus amare quodammodo liceat nosmetip-
sos , sed & in odium ipsum nostri , in ab-
negationem ipsam nostri , in voluntarias etiam peccatorum pœnas , quas divino nobis irrogamus instinctu . Vix rectioris cujusdam vitæ curriculum sumus ingressi , cùm tartareus ille superbiæ signifer nos

Matth. 6.

Psal. 37.

Ee 4

ado-

adoritur. Exinde , ni cavemus nosmet ipsos , qui sumus statim oblivisciur. Jam videmur nobis inferiorem hanc mundi plagam deseruisse videtur singulariter electi à DEO , singulariter ab eo diligiri. Nobismetipſi nunquam non placemus, parati semper nos , nostraque omnia tollere ad cœlum , ut DEO videlicet sua, per nos , laus tribuatur. Non quod , in multis , Christianam non præferamus demissionem ; sed eam , quæ , ut ait Hieronymus , in damni ullius periculum non venit. Demissionem , quæ honoris cupidia est , & illius adipiscendi certa. Demissionem , quæ laudis illicium est , & qua se superbia ipsa exornat. Peccatores ultero nos agnoscimus , ac confitemur ipſi universè ; aliqua privatim in re peccatum à se , quis fateatur ? crederes satis hoc esse quod vitam profitearis austeriorem , te ut magnifice circumspicias , proprio iudicio stes obstinate , tuarum immodicus sis opinionum admirator. Inde fit , ut dō te uno , vel imprudens & incogitans , sermonem habeas , in te uno bona perspicias , cætera omnia exte semper uno metiare ; & quamquam multiformis DEI gratia vias habeat omnino diversas , queis homines eodem deducat , eam unam approbes quam

quam sequaris, ac, per mentis, sibi
præfidentis, angustiam omnia studeas,
si in te situm sit, ad tuam vivendi rati-
onem revocare. Quoniam autem eò non
libenter omnium voluntates inclinant,
miseret te omnium, miseret, inquam,
non ex tenero & charitatis pleno asse-
quu, sed ex fastidiosa & contemptrice mise-
ricordiâ. Quod palato tuo non sapit,
videtur DEO exosum; perisse reris alios
omnes, fanatici hominis exemplo, de
quo Bernardus, qui nescio quibus ver-
borum præstigijs, indoctx persuaserat
simplicique plebeculæ, etiam post obi-
tam à Christo mortem, fermè nemini
ad salutem aditum patere, omnésque
cælesti misericordiæ divitias ijs unis de-
stinatas, qui novi doctoris placita pro-
pis auribus admitterent; hoc est, qui
stulte sibi sucum ab eo fieri paterentur.
*Qui nescio qua arte (digna sunt verba
qua notentur) persuaserat populo stu-
to & insipienti, etiam post Christi effusum
sanguinem, totum mundum perditum iri;*
& ad solos, quos decipiebat, totas misé-
rationum DEI divitias, & universitatis
gratiam pervenisse. Quoties sunt, sœcu-
lis consequentibus, eodem errore homi-
nes decepti? induitur libenter Christianæ
severitatis jugum, modò tamen ho-
norificum sit. Fit cum mundo divortium,

sed

Ee 5.

sed mundo ipso teste ; ac si premendum silentio facinus credatur , haud scio , an animus desit ad audendum. Voluptates abdicantur , quas damnat Religio Christiana , sed abdicationis gloriâ pascit se mens ac fulcit. Amputatur luxuries vestium . at sibi indulgetur , non secus , aut etiam magis , quâm sibi mundo addicissimus quisque indulgeat. Forma negligitur , at mentis acies ac judicium sit pluris , quâm res quævis alia. Sumpitus minuitur , abstinetur , bellum indicitur sibi in occulto , at brevi perficitur , palam ut fiant , quæ sunt occulta ; nec defunt artes innumeræ , quibus beneficia illa , salvo etiam decoro , per omnium ora vulgentur. Inde in his infinitisque alijs rebus amatur quidquid est singulare. Cur ? quoniam , quod singulare est , magnam habet admirationem , qua humana vanitas mirifice capit. Quanta quanta est Evangelica perfectio , si ad simplices vulgarésque vias accommodata sit , nihil habeat quod afficiat. Si quid existit insolentis & novi , statim eò concurritur , ut ad maximum incitamentum pietatis ; & , cum Augustino redire cogitans ad bonam frugem , nihil antiquius habuerit , quâm ut pomum ac strepitum vitaret , ne conversa , inquit , in factum meum , intuentium ora dicerent;

Confess. l. 9.
6. 2.

serent, quod quasi appetijsent magnus videri; nos contrà, & sapientiâ longè dispari, in ipso etiam pœnitentiæ rigore, vanum, quo præstringimur, quærimus splendorem. Satis est certo quodam severioris disciplinæ ac morum reformationis zelo agamus, nobis ut arrogemus potestatem quacunque de re judicandi; ut imperium usurpemus neque à DEO, neque ab hominibus concessum, idque ad eos fortasse comprimendos, à quibus simus potiori jure comprimendi. In Sacerdotes ipsos censoriam severitatem di- stringet homo laicus. Insurget ille in monachos, collapsam emendaturus disciplinam. Leges illa præscribet & modum vivendi nescio quibusnam. Atque hæc omnia, quoniam eorum quisqne non perspicit, pietatis obtenu, dominatum in alios affectari. Quin & illa, ut jam dis- xi, præsumptio sæpe degenerat, & in ambitionem vertitur. Credas doctrinæ severitatem, gradum esse ad altiora, &, si modò illâ appositè utaris, virtutes omnes per illam supleri. Ut pharisei, ad primas olim in Synagogis sedes occupandas, ita nunc eâ multi abutuntur ad amplissimos Ecclesiæ gradus obtainendos. Quis enī non dicat fuisse Christo propositum, in sapientium illorum, ut quidem habebantur, personâ, vitiâ omnia, erro-

errorésque omnes , qui nunc videntur
 oculis nostris subjecere ; & cui mirum non
 accidat , quæ tunc ipsis criminis dabantur , eadem nunc inter Christianos , re
 quidem ipsa spectari ? contendo autem ,
 fermentum illud , illum animi tumorem ,
 Christianæ severitatis meritum omne non
 corrumpere modo , sed & ejusdem veluti
 substantiam prorsus convellere . Meritum
 corrumpere haud dubium opinor est ;
 quid enim meriti colligat is , cui super
 bia dominatur ? qua fronte Paulinum il
 lud usurpet , reposita est mihi corona iustitiae ? quidni enim respondeat DEUS pro
 jure suo , receperisti mercedem tuam . Promis
 tis tibi ipse mercedem , nec attendis , jam
 acceptam , aut potius datam tibi à temerit
 so ? volebas explere cupiditatem tuam . Vo
 lebas tui ipsius amori indulgere impensiūs .
 Et , qua in re non indulsistī ? qua in re te
 non amasti ? qua in re tacitè tibi non plausi
 sti ? itaque receperisti mercedem tuam . Nihil
 amplius tibi est à me expectandum , præter
 debitas vanitati ac superbia tua pœnas . At
 in nomine tuo asperas iniij vivendi vias .
 Meo in nomine ? dic in tuo . Etenim no
 men tuum , tuo , vel aliorum studio , ma
 gis celebratum est , magis laudatum ; no
 minis autem mei inde imminuta gloria
 est , tantum abest ut aliquid receperit
 incrementi .

¶. Tim. 4.

Matth. 6.

Ex

Ex quibus consequens est , Christiani
Auditores , nullum ex eâ severitate fru-
ctum ac meritum percipi posse. Addo ,
nullam tunc vetam esse severitatem , su-
perbia naturam illius universam destrueñ-
te. Causâ est in promptu . Quoniam
vera ac Christiana severitas in eo po-
nenda , ut vim sibi quisque infert , ut
vitiosæ naturæ ut pravo sui ipsius amori
sortiter obliuetetur. Id autem omne quod
superbiæ nostræ blanditur , vitiosæ item
naturæ blanditur ; ei autem obsequitur ,
ei indulgemus , eam pascimus ijs ome-
nibus , quæ sapiunt ipso vel maximè , ne
dum ipsam coercemus. Et vero nulla est
tam laboriosa , tamque aspera vivendi
fatio , quæ non dulcescat cogitanti , fo-
te , si viam illam sequatur , nomen ut
inclarescat futurum , celebretur hominum
sermone , in honore sic apud omnes.
Nullo ad id opus est Cælestis gratiæ præ-
sidio. Natura ad id sola sufficit hinc ,
inquit Chrysostomus , (atque hæc sen-
tentia valde gravis ac solida semper vi-
sa mihi est) multò leviora sunt ac sa-
ciliora , quæ , præter imperata , fiunt
à nobis , quam imperata ipsa ; & est ma-
ximè vulgaris , vel inter eos , qui pie-
tati addictissimi sunt , error , ut omis-
sis DEI præceptis , in ijs quæ suadentur ,
& præceptis oneribus superaddi possunt ,

sunt

Ex

sint anxiè religiosi. Qui ita ? quoniam præter solitum pensum, gloriosum est agere quidpiam, & gloriâ ducimur quan-
nil non facile fit & expeditum. Contrà
verò qui officio fungitur, spes ei laudis null-
la alia subest, quām quā servos inutiles ma-
ner. *Servi inutiles sumus, quod debimus*
facere fecimus.

Luc. 7.

Quānam ergo vera ac Christianorum
propria austeras ? (istuc , quæsto , percipi-
tite ; Auditores , & , ne unquam vobis
ex animo defluat , cavete.) In eo posita
est Evangelica severitas , ut summa si-
mus animi demissione : ut nobis ipsi e-
vilescamus ; ut nostri ipsorum inanes si-
mus & vacui ; ut in nos , nostraque ,
mentis aciem non reflectamus tam cre-
brò ; ut mortuis similes , non afficiamur ;
certè nullo teneamur honoris & gloria
studio ; ut , DEO volente , æquo animo
deprimi nos sinamus atque contemni.
Evangelica severitas iu eo posita est , ut
abjectionem , ut contemptum , ut late-
bras amemus , dum breve illud quidem ,
sed grave , Bernardi præceptum sincerè
atque ex animo observamus , *amia nesciri.*
Hæc enim refugit , hæc horret natura
cogitare. Jacebo deinceps in omnium
oblivione : de me sermo jam nullus erit ,
actionum mearum DEUM testem unicum
habebo. Qui sim , aut quid agam , ignora-
bitur.

bitur. Quoniam autem ipsa etiam Christiana demissio , periculis objicitur haud paucis , si implicari eam contingat certo aliquo genere cursuque vivendi , cuius perfectio omnis , tametsi sancta aliunde insigne quiddam præfert ac prope singulare ; vera Christianorum demissio , ea præfertim quæ vanitati obnoxij conuenit , in eo sæpe sita est , vias ut teneant vulgares ac tritas , atque ijs operibus insistant obscuri , quæ clariore positi loco splendidius obirent . Viam illam per vulgatam cùm eris ingressus , jacebis in omnium oblivione : tanto melius . Quid enim tibi optatius fuerit ? viam illam per vulgatam cùm eris ingressus , nulli jam erunt vel levissimarum tuarum actionum admiratores , nulli approbatores appositi atque conducti : sit ita sanè : at opera piè à te perfecta , eo tuiore erunt loco , Deoque longè gratiora . Viam illam per vulgatam cùm etis ingressus , in perfectorum numerum ac societatem non cooptaberis ; tuum nomen velut sepultum erit : rectè . Sors quippe illa , ea ipsa est , quam ambire te jubet Apostolus , cùm ait , tibi ut Christiano , terrena omnia posthabenda , vitamque tuam absconditam Coloss. 3. esse oportere cum Christo in DEO . Istuc quidem acerbum videbitur , ut est reaple; atenim per illud ipsum , & in eo ipso , tibi

tibi sese ; aperiet via illa arctior , qua ad Christiani hominis propriam sanctitatem aditus patet. Fac , Domine , altissimas in animis nostris radices agant sanctissima illa dogmata. Gratias tibi ago immortales , o DEUS cordis mei , quia hec abscondisti a sapientibus & prudentibus. Non dico profanis mundi duntaxat , & deterioris sapientiae amatoibus , sed sapientibus , hoc est , superbis Christianis pietatis cultoribus , qui in suis cogitationibus evanuere. Sed revelasti ea parvulis. Gratias simil ago , quod ea parvulis pastefacere sis dignatus ; parvulis , inquit , qui neque se in contagiosam mundi avariam sponte immittunt , nec immittuntur ab alijs ; quorum virtutes non praedican- tur tam magnifice ; sed quorum nomina terratum incolis ignota , scripta sunt in Cœlis ; quique vias eò rectiores sequuntur ac tutiores , quo simpliciores sunt & magis persulgatae. Ita pater quoniam sic placitum fuit ante te. Sed jam finis sit. Se- veritatem Christianam dixi utilitatis con- temptricem suæ ; dixi esse humilem ; te- nera charitate praeditam esse , restat ut ostendam.

PARS. III. **N**ULLÆ res magis in speciem inter se disjunctæ atque contrariæ viden- tur , quam charitas & severitas Christia-

*Psal. 72.
Matth. 11.*

Ibid.

Luci 10.

Ibid.

1. Cor. 13:

Charitas enim teste Apostolo, patiens est ac benigna: omnia tegit, *omnia suffert, omnia sustinet.* Contrà vero severitatis est, nihil condonare, nihil sufferre, nusquam obsequi, nusquam indulgere. In suis esse opinionibus obstinatum, ac flecti nescium, rigidum in omni vita ratione. Quæ omnia prima specie inter se pugnare videntur. Ponit tamen Christus ut quid certum, Auditores, res illas tam discrepantes in speciem, necti ac jugari inter se posse; ipsiusque Evangelium legenti paulò attentius, vix appareret, in quam ex geminis illis virtutibus, magis inclinet ille atque propendeat; alteram enim ab altera nunquam se Jungit; hanc sine illa repudiat, ex utraque pariter Evangelicam suam legem componens ac veluti coagmentans. Qui ea autem inter se conciliari possint? nihil facilius, Auditores, nihil expeditius in Evangelica morum doctrina paullum versato. Res attentius consideremus, & ex earum dissimilitudine ac discrepantiâ facile intelligemus, quod pugnare videtur, illud ipsum esse, ex quo mirabilis ille doctrinæ Evangelicæ veluti concentus & harmonia existit. Et vero, inquit Augustinus, qui nodum hunc disoluuit, nunquam Christus severos aliis nos esse voluit sed nobis; neque charitatem,

R. P. Bourd. Adv.

F f

qua

qua de agitur , hoc est , mansuetudinem ac benignitatem in nosmet ; sed in alios exercere . Charitas autem in alios , & severitas in se ipsum , duo sunt Christianorum officia , quæ ad fœdus & concordiam sponte veniunt , bellèque conspirant in unum ; tantum abest ut inter se dissideant atque discordent . Constat quippe , vel unum charitatis erga fratres præceptum , postulare , ut severi simus in nos metipso ; & quotidiana patere experientiam , frequentiores occasiones ac causas severitatis hujus in nos exercendæ , à charitate in proximum proficiisci .

De his porro non loquor , quibus à DEO imperium in homines est datum ; multò minus de iis , qui suam aliis curam debent , quales sunt pastores , confessarii & animarum rectores . Non meum est , quod jam alias significavi , leges ipsis pœscribere , quas ab iis accipere me præstiterit . In sacris muneribus obediens severos an indulgentes eos esse oporteat ; severitatis an charitatis potior ratio sit habenda ; an severitas sine charitate utilis , aut charitas sine severitate efficax esse possit . Sunt hæc totidem quæstionum capita , quæ , ut ad vos non attinent , ita decidere nolim hoc loco . De privatis hominibus loquor , prout rem habent

habent cum privatis aliis, sortis & conditionis ejusdem; ac dico, quod vestra meaque valde interest assiduè meditari, charitatem, quam proximo debemus, longè copiosissimam, maximèque necessariam, severitatis illius in nosmet exercendæ, materiam esse. Quamobrem? potest hoc vocari in dubium, post traditam ab Apostolo Paulo excellentem illam Christianæ charitatis formam? experientia præsertim comprobante, cuius operæ & laboris sit, in quotidiano usu ac consuetudine, alios aliis debita charitatis officia præstare. Cum docet Apostolus, eorum, cum quibus rationem habes, defectus ac vitia ferenda esse charitatis; faciendum iis benignè; sublevandas ipsorum calamitates; cum addit charitatem amaram non esse, non irritati facilem; non malefacta malefactis ulcisci, sed patientem esse injuriarum beneficam iis à quibus est lacefita; paratam nihil non perpeti; in vividâ hac & eloquenti descriptione, ecquid aliud docet, quam salutarem in nosmet severitatem? severitatem, inquam, veram; ea enim omnia ut perficias, quanta tibi vis inferenda? quoties debellandæ pravæ animi affectiones? quoties natura & mores, quoties cupiditates comprimendæ? singula persequamur. Patientem hanc charita-

F f 2

rita.

ritatem ut retineas , quid non ferendum? in quotidiano convictu , quām inordinati hominum quorumdam motus ac mores , ad quos necesse est ut te accommodes atque componas ? quām multa partim inofficiosa , partim acerba , partim etiam injuriosa exorbenda tibi? quoties repugnantia & naturale quoddam in alios odium vincendum ; ut prudentem hanc & sapientem charitatem exerceas , quoties contineas te oportet ; quoties charitatis studio , tenenda tibi lingua pruriens ? quoties dandæ manus , cùm libeat magis aggressoris impetum repelere ? quoties quod vituperare aveas , excusandum? quoties præoptandum , minus ut elegans ac festivus habeare in familiarí congressu , quām ut verbo ullo lèdas quemquam , aut liberiore joco perstringas ? ut charitatem exerceas , suarum rerum minimè cupidam , quid non abjiciendum & conculcandum ? quæ non omittenda jura ? quoties cùm facilis sit victoria , cedendum , pacis studio , & pertinaci adversario obsequendum ? ut benignam hanc aliis exhibeas charitatem , qui non fluctus irarum componendi ? qui non frangendi vindictæ impetus ? quæ non maleficia , quæ non injuriæ voluntariâ sunt oblivione contendæ ? quid est , quæso , Auditores , quid

quid est Evangelica severitas , si hoc non est ? date hominem sui amantem , date sibi suisque cupiditatibus obliuctari nescium , qui fungatur his aliisque innumeris charitatis muneribus ? qui proximum diligit , iis , quas dixi , conditionibus ? qui sublevet ipsius inopiam , vel cum suo incommodo ? qui se demittat iratum mitigaturus ? qui poterit à se impetrare injuriam ut condonet , ipsum officio ut prævertat , ad munendum reconciliationis viam ? maneat igitur , quam debemus proximo charitatem . Christianæ partem esse severitatis , vel maximè "necessariam , ac veluti fundatum & basim , tantum abest ut ei repugnet & aduersetur . Quid autem fit ? percipite , quæso , hoc postremum . Cùm cogitata & facta nostra eo principio metiri nos oporteat , rerum ordinem invertimus . Per incredibilem humanæ mentis perversitatem , quam , ni cavemus , importare solet vitiosus sui ipsius amor , in fratres , nobis non obnoxios , acerbæ severitatis aculeos emittimus , ni nos ipsos , ex humano divinoque jure , aut priuìm , aut solùm emittendos . Quò enim illa , in qua nos tantopere amamus , vulgo severitas evadit ? edat in nobis nonnullos fructus , per me quidem licet , ableger & exclu-

F f 3

dat

dat certas quasdam voluptates & oblecta-
menta Christiano homine haud satis dig-
na ; per eam etiam si vultis , mente in
DEUM & salutis curam videamur magis
erecta ac vigili . Si nos eadem morbos
nihilominus , si difficiles , si acres alien-
æ vitæ reprehensores , humanæque so-
cietati invisos & intolerandos censores
efficit ; si nobis illud eripit charitatis ple-
num obsequium , sine quo pacem & con-
cordiam vix ac ne vix quidem retineas ;
si , quoniam severitatem profitemur ,
nihil approbamus , nihil toleramus ,
nihil condonamus , quasi pro jure nostro ;
si severitas illa nostra , in eo tota est , ut
festucam in fraterno deprehendat oculo ,
ut augeat illam , ut amplificet in trabis
immensa molem ; si quoddam acerbita-
tis virus immittit in salutates etiam vi-
riorum reprehensiones ; aut , si per Chri-
stianæ charitatis causam , facit illa , ut
citram modum , inconsultè semper ac te-
merè alios reprehendamus ; si dat nobis
liberatem ac licentiam aliis obtrectandi
eò periculosorem , quò yderetur hone-
stior , & zeli speciem aliquam præfert ;
si , pietatis studio , proximi famam
magis cruento dente laceramus , quam
maledicentissimi obtrectatores , aut impru-
denter aut malignè ; si eò severitas il-
la valet , ut simultates nostras soveat ,
œdium

odium excidet , & vindictæ appetitum nulla arte placabilem ; adeò ut , quia , aut sumus , aut habemur pii ac religiosi , multò alii magis metuant in nostram offensionem incurrere , quam in alterius cujuſyis è profano mortalium vulgo , qui ad tantum sanctimoniaz apicem non aspiret . Atenim , si super hæc , odium ipsum & odium manens , voluntatis alienatio , si contra dicendi studium , fons est & arcanum severitatis profitenda principium , hoc enim fieri potest ; & quoniam sacri oratoris est Christianorum emendare vitia , non illa debeo silentio præterire ; in eos , inquam , abusus , si severitas nostra degneret , falsa illa est ac mendax , meritóque nobis , quod Pharisæis , objiciatur , valde curiosos & anxious minimarum legum obſervatores nos esse , dum gravissimarum sumus negligentissimi . Est enim charitas unum è gravissimis DEI mandatis ; atque hoc ipsum est , hypocritæ , inquit Christus , Pharisæos compellans , quod non admodum curatis . Vestra omnis pietas minutulis in rebus versatur , in folyendis , verbi causâ , decimis , quæ nec lege imperantur nec exiguntur à vobis .

*Decimatis mentham & anethum , dum Matth. 28.
sanctissima Religionis capita , justitiam
videlicet ac misericordiam proculatis.*

Ibid.

Reliquis tuis quae graviora sunt legis misericordiam & judicium. Lex vos vestrae aequos esse vult in serendis judiciis, & in proximum maximè iniquas sententias fertis, dum famam ipsius minuitis, laceratis, dum facta omnia damnatis. Lex præcipit, ut fratri subsidio veniatis, & novos in eum hostes suscitatis; novas quotidie in ipsum struitis machinationes; incumbitis in ejus perniciem, tantum abest lapsum ut sublevetis. Sic vos cupiditas & avaritia cæcos reddit; sic camelum voratis, in percolando culice anxiè solliciti.

Ea fuit Pharisaorum ratio. Certas quasdam traditiones ac cæremonias observabant perquam scrupulosè, suam in iis morum severitatem ponentes, dum sanctissima quæque officia nullo negotio violabant. Ea Religione, ne dicam superstitione, quieta illis erat Sabbati dies, ut maluerint, quod notat Josephus, Jerosolymitanam urbem dedere Romanis, unaque fortunas, libertatem, salutem publicam exponere victorum arbitrio, quam sacram statæ lucis quietem, disiecti instauratione muri, turbare; eadem tamen Sabbati dies nullam eorum atrocissimam perfidiam, nullam quantumvis nefandam morabatur proditionem. In Pilati ædes introire nefas ducebant, ne profanæ domus intro-

introire nefas ducebant ne profanæ dominis ingressu, quemadmodum narrat Evangelista, *contaminarentur*; dum interea in Christum Dominum conspirare, calumniis appetere innocentem, capitalis judicij corruptelam moliri non dubitabant. Piis sanè ac religiosi homines, inquit Augustinus, qui alienigenæ judicis prætoria contaminari metuebant, & fratribus innocentis sanguinem fundere non timebant. Quis in eo non agnoscet graphicè expressam læculi hujus nostri pietatem? videoas, quæ centies ad sacram mensam accedat, & in re levissima marito, liberis, propinquis, domesticis nesciat indulgere: quæ voluntariis pœnis corpus castiget, & vim nullam inferat pravae animi cupiditatibus; quæ inæquabili morum acerbitate, tristisque supercilioso familiam turbet universam. Videoas abjectam in genua, murmurantem ante sacrum altare longissimas precationum formulas, mox in familiari congressu viperino quemvis dente rodentem. Quid hoc rei esse dixero? pietatem Evangelico illo Pharisæo dignam; aut, ut cum Paulo Apostolo loquar, pietatem planè puerilem. Nolite, inquit, fratres, (ita Corinthios is assatur.) Nolite, in his quæ ad pietatem pertinent, puerorum similes esse. *Fratres nolite pueri effici sensibus.* 1. Cor. 1. Quam in rem valde apposita similitudine

F f f

uti

uti videtur Chysostomus. Considerate, inquit, puerulum. Domesticam supellecilem fures compilent, paternam hereditatem avertant, domus ipsa incendio deflagret, nihil, his admodum moveret; crepundia auferas, queis se pueriliter oblectat; Flere continuo videoas, ejulare, insolabiliter lamentari. Familiare prorsus ac propè quotidianum malum. Violentur sacratissimæ Charitatis leges. Vix attenditur. Voluntaria quædam intermittantur ultrisque suscepta pietatis exercitia: ad sacrum continuo curritur pœnitentiæ tribunal. In Sacerdotis aures, non sine acerbo doloris sensu, piaculum deconatur. Dicat aliquis, sūntne deferrenda cuncta hæc prorsus pietatis exercitia? estne incunda nobis via latior? andanda quæpiam severitati laxamenta? ad hæc illud ipsum respondeo quod olim Christus. Non dicebat Pharisæis omittite minutæ has leges; sed maximè necessarias primùm observatote. *Hæc oportuit facere & illa non omittere.* Mores utique vestros, Auditores, Christiani, divinam ad legem exigite. Estote, per me licet, severi illius vindices, ad id vos exhortor, nec possum satis, pro rei gravitate, exhortari. Unum caveamus, quod summus ille vitæ interioris magister Salelius monet ne in defendendis exterioribus munim-

Matth. 23.

nimentis immoremur, dum urbem ipsam
hostis occupat ac tenet. Severitatem in
vobis solidam volo; quod fiet, si com-
pendia & utilitates suas illa non sequatur.
Si Christianæ demissioni, si charitati ad-
hærescat. Hac iter erit ad Evangelicæ
culmen perfectionis, perennemque
cælestis Regni felicitatem,

Amen,

IN